

פרשת בשלח

תשפ"ג

גיליון 148

א לעבטיגער שבת

הארת השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

שבת שירה

פניני פרשה

"ויהי בשלח פרעה" (י"ג י"ז)

מובא בדבריהם (מגילה י'): שבכל מקום שנאמר **'ויהי'** אינו אלא לשון **צער**, ובמסקנת הגמ' **'איכא הכי ואיכא הכי'**, שישנם **'ויהי'** של לשון **צער**, וישנם של **שמחה**.

ואפשר לדייק שהיה כאן שניהם יחדיו: השמחה; מעצם ה'בשלח פרעה', שיצאו ממצרים. והצער; מהמשך דברי הכתוב: שליבם לא הייתה עדיין שלימה עם הגאולה, וכדברי רש"י ע"פ: "בראותם מלחמה ושבנו מצרימה", "ומה אם כשהקיפם דרך מעוקם אמרו, נתנה ראש ונשובה מצרימה, אם הולכים בפשוטה על אחת כמה וכמה". ובהמשך על **'פן ינחם'**: **'יחשבו מחשבה על שיצאו ויתנו לשוב'**.
ודבר זה מלמדנו שעל אף שישנו לאדם גאולה, אך אם ליבו אינו שלם, הוא אינו **שמח בחלקו**, זה עדיין לשון: **'ויהי'** גם **צער**. וכמובא בארכה בעניין להיות **"שמח בחלקו"** – **לשמוח עם הישועות וההרחבות** – ואף **שזה נראה לו שזה עדיין לא בשלימות**.

"וישבו מצרימה" (י"ג י"ז)

'מצרימה' לשון **'נקה'** ו'בליקוטי מוהר"ן' (פ"ב ב'), **'אדם'** בחינת **'כסדר'**, (אותיות אד"ם הם כסדר באותיות הא"ב). **'שלא כסדר'** (אותיות חו"ה הם מהסוף בסדר הא"ב). וב'שבו מצרימה' זה הא – **שלא כסדר**.

"וחמשים עלו בני ישראל ממצרים" (י"ג י"ח)

ביציאתם ממצרים יצאו **חמשים שיערי טומאה**, וכמובא; שאם היו נשארים שם היו נופלים ח"ו **לשער החמשים** שהיה להם מאוד קשה לצאת משם. וזהו רמז **"וחמשים"**.

"ויקח משה את עצמות יוסף עמו" (י"ג י"ט)

ע"פ המובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (ר"א) **שמשה הוא המוחין, ויוסף הוא הצדיק, וע"י ההתקשרות לצדיק זוכים למוחין זכים**.

אפ"ל בדיוק הפסוק: **"את"** – בדברי חז"ל (פסחים כב:) שרבי עקיבא דרשו: **"לרבות תלמידי חכמים"**. כדבריהם ע"פ: **"לאהבה את ה' לשמוע בקולו ולדבקה בו"**. אפשר לומר כן, והלא אש אוכלה הוא? אלא **הידבק בתלמידים ובחכמים, ומעלה אני עליך כאילו נדבקת בו'**. וזהו בכאן: **"את"**, העניין של: **"לדבקה בו"**, ענין התקשרות ודביקות לצדיקים. וזהו גם **"עמו"** דבקות והתקשרות לצדיקים להיות מחובר עמו.

'השבע השביע את בני ישראל לאמר פקד יפקדו' כפל לשון ב'השבע השביעי, וב'פקד יפקדו'. וכבר דייקו זאת מפרשי התורה (אור החיים הק, ועוד). והכפל ואפ"ל **שבדברים אלו צריכים חיזוק מיוחד**, והכפל לשון – הוא **לשון של חיזוק**; כדברי חז"ל (ברכות לב.) ע"פ: **"קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'"**, שכתוב פעמיים: **'קוה'** שהיא צריכה חיזוק. ועניין

ויגש). וכן מצינו בזוהר (פרשת תרומה): **"כל מי שאומר שירת הים בכונה זוכה לראות פני מלך המשיח מעוטר בהאי כתרא דאתעטר הקב"ה בשעה שעברו ישראל את הים, וזכו לשבחה ההיא שירה תמן"**.

ובזה הדרך; מלאים הם דברי הזוהר הקדוש וכלל ספרי הקדמונים – בגודל מעלת 'שירת הים', שיש לאמרה מילה במילה, בנועם ובטעם ובכונה גדולה – כאילו הוא עצמו עבר בים, והקב"ה הצילו כמו שהציל את ישראל בעברם בים, והוא שלימות גדולה לנפש, ומכפר על כל עוונותיו, וזוכה לאמרה לעתיד לבוא.

השם יתברך יזכנו לשמוח בשבת שירה

וכך הוא במכתבו של מוהר"ני"ת מערב שבת קודש 'בשלח' שנת תקצ"ט: **"השם יתברך יזכנו לשמוח בשבת שירה, הבא עלינו לטובה. להרגיש יציאת מצרים וקריעת ים סוף מחדש, לקיים באמת בכל יום זיכרון יציאת מצרים בלב ולראות בכל יום כאילו הוא יצא ממצרים ועובר על הים כמו שאמרו: בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים. ומי שמסתכל מעט על ישועת ה' רואה נסים נפלאים בעומק הגלות יותר מקריעת ים סוף כמבואר בכמה ספרים. וכמו שאמרו רבותינו זיכרונם לברכה. הן הן גבורותינו, הן הן נוראותינו, ובזה יכולים להחיות את עצמו בכל עת, כי לא יטוש ה' את עמו"**.

שלימות ההודאה

שבת שירה שלימות ההודאה שעם ישראל זכו לבטא זאת בשירת הים מעומק הלב באמת ובתמים. ביטוי של הודאה על חסדיו המרובים **"כי שירה הוא עיקר שלימות ההודאה, שאומרים ההודאות בלב שלם בשיר ושמחה, שזה זכו ישראל בקריעת ים סוף"** (ליקוטי הלכות פריקה וטעינה ד יח).

נמשך את השירה, השמחה וההודאה משבת שירה – שירת בני ישראל, את החסדים הגדולים והניסים שאנו חווים בעולמנו. נשיר, נגיל ונרנן על כך לפני אדון כל בנעימה ובזימרה.

נצל מתנה יקרה זו של שירה לה', מתנה קלה ונעימה אשר מגעת לשמי רום – שירה להשם יתברך.

נתחבר למעלת השירה לא רק בשבת שירה, אלא אנו יכולים להתחבר לערכה החשוב יום יום. נדע ונשכיל זאת.

שירת הפרשה

הנה זה פא, שְׁפֶת נִפְלְאָה שְׁפֶת "שִׁירָה"
שְׁפֶת הַמְּבַטָּאת מַעְלַת הַשִּׁירָה וְהַזְמָרָה.

שִׁירַת הַיָּם נְשִׁיר בְּקוֹל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְשִׁמְחָה
שְׁלֵמוֹת גְּדוֹלָה הִיא לְנֶפֶשׁ - בְּעֵצָם אֲמִירָתָה.

גְּדוֹלָה הִיא מַעְלַת הַשִּׁירָה - אוֹרָה וְזִינָה
מְבַרְרַת רוּחַ טוֹב מִהָרַע, אֶת הָרוּחַ נִכְאָה.

אֲשֶׁר־י לְאָדָם שְׁעַם נִיגוֹן הוּא מִתְחַיֶּה בְּרַנְנָה
כִּי מַעְלַת הַזְמָרָה גְּבוּהָה הִיא מְאֹד בְּשִׁירָהּ.

שעם שירת הרועים

כלל הבריאה הייתה עבור השירה לה'. וכך הוא במדרש אותיות דר"י"ע (אות א): **"אמר הקב"ה: שאלמלא שירה וזמרה שהם אומרים לפני בכל יום, לא בראתי את עולמי, ומנין שלא ברא הקב"ה את העולם אלא בשביל שירה וזמרה שנאמר: "הוד והדר לפניו עוז ותפארת במקדשו"**.

ועד כמה גודל כוחה של שירה, ומה רוממות תפארתה הוודה, למד מנגינתם של 'הרועים' אשר ע"פ השדות – המנגנים ומזמרים, שזה לא בכדי. וכך מבאר זאת רבינו ב'ליקוטי מוהר"ן' (ס"ח ב') בכתבו: שמכיוון שהרועים נמצאים תמיד בין הבהמות, ובכך יוכלו להוריד אותם מבחינת אדם לבחינת בהמה, אך ע"י הניגון ניצול מזה. **"כי הניגון הוא התבררות הרוח, שמבררין רוח האדם מן רוח הבהמה, כי זה עיקר הניגון ללקט ולברר הרוח הטובה מן הרעה"**. אכן גדולה היא עוצמתה של נגינה – אשר שומרת עלינו, לבל נימשך לבהמיות, לבל ניפול לחומריות, אלא נתרום בכוחה ובענימותה.

להחיות את עצמו בניגון

"אמר: טוב להאדם להרגיל את עצמו שיוכל להחיות את עצמו עם איזה ניגון, כי ניגון הוא דבר גדול וגבוה מאוד מאוד, ויש לו כוח גדול לעורר ולהמשיך את לב האדם להשיי"ת, ואפילו מי שאינו יכול לנגן, אף על פי כן בהיותו בביתו ובינו לבין עצמו יוכל להחיות את עצמו באיזה ניגון כפי מה שיוכל לזמר אותו. כי מעלת הניגון אין לשער". (שיחות ה"ר"ן רע"ג).

במעלת שירת הים

משבת זו, שבת שירה נתחבר לאורה, לתוכנה ופנימיותה של השירה לה', נאמרה בכונה ובלב רגוש עד כמה שיש בדינו, נפיק את הרווחים מעצם האמירה ומכל הסגולות הנלווים אליה: **"שירת הים יאמר בשמחה ובנעימה כאילו עומד בתוך הים בשעת הנס, ובזה תהיה מסוגלת לכפרת עוונותיו"**. (בן איש חי פ' תולדות אהרן)

הַמְשִׁיךְ הַפְּנִינִי הַפְּרָשָׁה

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו ז"ע

"אז ישיר משה ובני ישראל" (שמות ט"ו א)

נגן אתה - זינג דיא - אמרתו של מוהרנ"ת ב"שבת שירה"

כך מספר וכותב החסיד המופלא הרה"ק רבי אברהם ב"ר נחמן על אביו הגדול רבי נחמן מטולשין - תלמידו הגדול והמובהק של מוהרנ"ת ז"ע.

מדי עסקי לכתוב ולהודיע לדורות חשיבות ומעלות אבי זכרונו לברכה, הנני להודיע מה שזכה פעם אחת לבלי שבת-קדש פרשת בשלח שנקרא "שבת שירה", שנתחבר אז עם מוהרנ"ת בנסיעתו לליפיוועץ, וליך אתו שם על שמחת 'בן זכר' - בבית איש אחד שהיה לו היכרות עם מוהרנ"ת. ונמצא אז בזאת הבית "חזן" אחד, אשר מוהרנ"ת ביקש מזה החזן לנגן לכבוד שמחת שבת. וזה החזן... לא רצה בשום אופן לנגן.

ענה ואמר מוהרנ"ת לאבי: "נגן אתה", "זינג דיא". והתחיל אבי לנגן ולשורר את השירה בנעימה נפלאה לכל אוזן השומע. ומוהרנ"ת אמר לו אחר-כך: לא ידעתי כלל, הלוא יש ביכולתך לנגן...

והרב מטשערין זכרונו לברכה אמר פעם אחת, שמעמ מאנשים הבקיאים באבי בימי בחרותו, שבאמת לא היה לו כלל בתחילת ימיו קול נגינה נפלאה כזו, ומאז והלאה התחיל לנגן לפני מוהרנ"ת בסעודות שבת-קדש וכדומה. ולפני העמוד נתיירא מוהרנ"ת להעמידו, יען אשר ידע שברוב תבערת לבבו והרגשו בדיבורי התפלה, ובתוספת אימתא דציבורא, יכול להגביה את קולו עד שיהיה ניוזק חס ושלום ב'הריאה' כמו שנזדמן לפעמים בין החזנים.

אף-על-פי-כן, אחר פטירת מוהרנ"ת נתעוררו אנשי-שלומנו להעמידו לפני העמוד בראש-השנה ויום-הכפורים, והתעוררות הציבור מתפילת-קשה וכבד לבאר בכתב. והגביר רבי אבא מטשערין, הוכיח פעם אחת לחתנו אברהם ב"ן, אשר לא נסע לאומן על ראש-השנה, ואמר לו: שאם לא היינו זוכים באומן רק לשמוע תפילת רבי נחמן שבמוסף ראש-השנה, גם-כן כדאי לנסוע. וכל אנשי אומן... היו נבהלים ומשתוממים בשמעם את נגינתו ותפלתו. (ע"פ ספר אש תמיד תוקד).

ניגונו ושירתו של החסיד רבי בן ציון אפרט

היה זה החסיד הנודע רבי בן ציון אפרט שמאורעות רבים ורעים ראה במשך ימי חייו, בשנות השואה האיומה איבד את אשתו ובנו רבי פנחס ה"ד, ולא השאיר אחריו צאצאים. רבי פנחס היה גאון מופלג ועצום - מתלמידיו של הגאון רבי אלחנן וסרמאן זצ"ל, חיבר ספר חידושי סוגיות "גבעת פנחס" שאביו הדפיס לאחר המלחמה.

לאחר שאיבד את משפחתו במלחמה ברח לרוסיה כדי להציל את חייו, אך גם שם עבר שבעה מדורי גיהינום. מספר פעמים הושלך לבית האסורים על לא עוול בכפיו, שם סבל סבל רב בשל הרעב והקור. אך אף על פי כן לא נפל ברוחו ונשאר תקיף בדעתו, בכל פעם היה מתחזק ומשמח את עצמו בניגון ובשירה.

בנדודיו הרבים ברוסיה למד לשיר ברוסית, וכן למד את ריקוד הקזאצ'וק (ריקוד רוסי אופייני). ריקוד קופצני ומשמח שתאם לרוחו. מפעם לפעם היה יוצא במחול, מרים רגליו ומוחה כפיים. בשירים ובריקודים הללו היה משמח את נפשו ומפיג צערו הרב, וצערם של כל סובביו.

כאשר באה המלחמה באירופה לקיצה, הגיע למחנות הפליטים בגרמניה, וגם שם המשיך לעודד לחזק, לקרב והעיקר לשמח, למרות היותו שבור ורצוצ כל התלאות המזעזעות ויהי ר' לוי יצחק בנדר מספר: שגם הרה"ק רבי אברהם ב"ר נחמן אהב מאוד את רבי בן ציון, וגיילה לו קרבה יתירה, כי הוא אהב מאוד אנשים שמחים ומלאים חיות.

"איש אל אחיר" (שמות ט"ז טו)

שיחת חברים יום יום

היה זה הגאון החסיד הנודע רבי אברהם שטערנהרץ - יחד עם רעהו החסיד רבי מרדכי שוחט, שקיימו יום יום בפשיטות עצתו של רבנו; להתוועד יחדיו ולדבר אחד עם חברו ביראת שמים ובעבודת השם, כמובא בליקוטי מוהר"ן על כך.

יום יום היו מקפידים להיפגש בזמן ובמקום מיוחד, ושם היו מדברים יחדיו בדרכי עבודת ה'. וסיפר רבי מרדכי, שהיה זה פעם ביום הכיפורים, כשהגיע זמן פגישתם; חשב לעצמו האם אלך למקום קביעותנו אף ביום זה, וחשב האם קבלתם לקביעות הנהגה זו, חל הדבר גם על יום זה? וכך ממחשבה למעשה - התחזק והלך למקומם הקבוע שהתוועדו שם יחדיו, בחשבו; אני אעשה את שלי. ומה הופתע עד למאוד, כשהגיע למקום וראה איך שכבר הקדימו רבי אברהם, וממתין ומצפה לו, וכך הם נהגו במנהגם הקבוע אף ביום זה לצאת ידי חובת היום, אשרי להם. דרך אגב יש לציין; שהם היו מחתנים, שכן בנו של רבי אברהם - נשא את בתו של רבי מרדכי.

החזיק בשבועה כבר מובא בדבר חז"ל גודל הזהירות והחזוק שצריכים לך, שיש להיזהר משבועה אפילו על דבר אמת. וכדבריהם (גדרים כב): "אלף עיירות היו לו לינאי המלך, וכולם נחרבו מפני שהיו נשבעים שבועות אפילו על אמת ומקיימים שבועותיהם". וב'שיח שרפי קודש' (א תקיב) שעל אף שרבינו היה רגיל בנדרים, ציווה את אנשיו בזהירות מלעשות נדרים גם לדבר מצוה.

וכפל לשון ב'פקד פקדתי' על גאולת מצרים שנצרך לחזוק מיוחד, שבאה טיפים טיפים, וכדברי חז"ל (ילקוט ישעי' תק"ז) "גואל הראשון כך גואל האחרון, מה גואל הראשון נגלה להם וחזר וניכסה מהם כך גואל האחרון".

וכן הוא בפקידת גאולתנו מגלותנו האחרון והקשה, שגם באה אט אט וצריכים חיזוק מיוחד ע"כ. ובמדרש 'שוחר טוב' (תהלים י"ח): "כתוב אחד אומר: 'מגדיל' ואחד אומר: 'מגדול', אר"י לפי שאין הגאולה של אומה זו באה בבת אחת, אלא קימעא קימעא, ומהו מגדיל? שהיא מתגדלת והולכת לפני ישראל, לפי שהן עכשיו בצרה גדולה ואם תבא גאולה בבת אחת אין יכולין לסבול, לכן משולה הגאולה לשחר".

והם חיזוק לכל אחד בגאולתו הפרטית - 'קרבה אל נפשי גאלה', שצריכים חיזוק מיוחד בכך, ב'פקד פקדתי', וכפי שהתבטא מוהרנ"ת שהצדיקים זכו למדרגתם בכוח החיזוק שהתחזקו בכל זמן ועת.

"וה' הלך לפניו יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה" (י"ג כ"א)

רמז על לימוד תורה יומם ולילה. 'וה' הלך לפניו יומם' - קאי על התורה מתנתו של הש"ת - 'שקב"ה ואורייתא חד הוא, ומלושב בו רצונו ית' (עיין ליקוטי נ"ו). גם מלשון: 'הוי גולה למקום תורה' (אבות ד יח).

'יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך' - תורתנו הק' אשר מלמדנו: 'את הדרך אשר ילך בה', ו'דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום'. ומלווה את האדם בחייו ולאחר מותו וכמובא בחז"ל. 'להאיר להם' - התורה שנקראת 'אור' - 'תורה אור'. וזה: 'ללכת יומם ולילה' לימוד תורתנו הק' ביום ובלילה. וזהו גם המשכו של הכתוב: "לא ימיש..." ע"ד הנאמר בדברי תורתנו: "לא ימושו מפניך ומפי זרעך".

ובליקור' (תורה ק"א) שע"י התורה זוכין לאנפין נהירין וניצולים משעבודת הע' לשון של העכ"ל, וזה היה כאן בעמודי ענן ואש שהגנו על עם ישראל.

וגם ב'קבלת התורה' היה 'ענף': 'בעמוד ענן ידבר אליהם'. ראשית: 'זהר סיני עשן כולו מפני אשר יד עליו ה' באש'. והלא כל דברי כאש.

"וישאו בני ישראל את עיניהם... וייראו מאד, ויצעקו בני ישראל אל ה'" (י"ד י)

ענין עבודת התפילה. א. ההכנה לתפילה ולהיפרש מהבלי העולם, וזה: 'וישאו בני ישראל את עיניהם' - להרים את העיניים מראיית העולם, ובליקור' (נ"ה): "בשעת התפילה האדם עומד בהיכל המלך, ואז צריך לבטל עצמו מכל וכל, ושלל לראות שום דבר אלא את המלך לבדו יתברך". וכפי שרבינו אמר לאחד: האם הסתכלת היום על השמים? ב. 'וייראו מאוד' - היראה בשעת התפילה, וכדברי חז"ל (ברכות כח): "וכשאתה מתפלל עד לפני מי אתה מתפלל" וכמבואר בדברי הרמב"ל (חלקי החסידות ט"ט): "שהוא עומד ממש לפני הבורא ית"ש". ג. יצעקו אל ה' - התפילה בעצמה.

"ויהנו ברידים ואין מים לשתות העם" (יז א)

בדבריהם (בכורות ה): - רפיון ידים מהתורה. ואפשר לדייק, על הוספה של תיבת "לשתות", ע"ד הנאמר על התורה: "הוי כל צמא לכו למים", ענין של צימאון לתורה וזהו בכאן "לשתות".

"יקבע בליבו, שאיך שיהיה, אף על פי כן: אני חזק שלא אהיה נסוג אחור לגמרי מה' יתברך. ולא אייאש את עצמי לעולם..."
(רבי נחן מברסלב)

מוסדות ברסלב 'אהבת משה'
ע"ש מוהר"ן מברסלב זיע"א

המוסדות הוותיקים והמנוסים דוברי לשון הקודש למעלה משלושים שנה
בהכוננת זקני אנשי צ"ל ושיבולתי"א

הננו שמחים להודיע
שהחלה ההרשמה לשנה"ל תשפ"ד

לכיתות גן ומכינות, תלמוד תורה,
ישיבה לצעירים, הישיבה הגדולה

וחפץ ה' בדינו יצליח בהמשך חינוך בנינו לתורה, חסידות ויראת שמים בדרכי רביה"ק הנג. מ.ח. ז"ע

לפרטים וקבלת טפסי רישום
02-5829920